

A cartoon illustration of a young boy with brown hair and glasses, wearing a green t-shirt with a heart and 'BOOKS' text, and blue shorts. He is sitting on a tall stack of books, holding an open book. The background features a large circular frame with concentric lines in red, white, and dark blue, and several small circles of different sizes.

УРОКИ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ для дітей

Флорін Біке

Флорін Біке

УРОКИ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ ДЛЯ ДІТЕЙ

Київ "Джерело життя" 2021
ДЖС
Християнське видавництво

ББК 86.376
Б54

Флорін Біке

Б54 **Уроки фінансової грамотності для дітей** / Флорін Біке. –
Київ: Джерело життя, 2021. – 64 с.

Ти ніколи не зрозумієш, як багато грошей витрачаєш на дрібниці, доки не спробуєш економити. Що раніше дитина засвоїть уроки фінансової грамотності, то краще. Ця книга – вдалий старт в освоєнні головних принципів управління фінансами: як заробляти, розумно витрачати та заощаджувати кошти. Усі теми викладені доступною мовою й супроводжуються прикладами, як застосовувати вивчене на практиці.
Для молодшого шкільного віку.

© 2017 – Editura Viață și Sănătate.
Toate drepturile rezervate.
Copertă: Dragoș Gârea
Ilustrații: Dreamstime.com

© Видавництво «Джерело життя», 2021

ЛИСТ ДО БАТЬКІВ

Дорогі батьки!

Якщо заглибитися в дитячі спогади, виринають картини, коли наші батьки приходили з роботи в день зарплати й давали нам трохи грошей. Ми з радістю могли витратити їх на морозиво, цукерки на паличці або жуйку із сюрпризом. Так, той світ не був ідеальним, а навіть якби й був, то його більше не існує. Діти сьогодні живуть в іншому світі, з іншими проблемами й потребами, і їм потрібно краще підготуватися до самостійного життя.

Гроші є частиною нашого життя, незалежно від того, любимо ми їх чи зневажаємо (це дві крайності). Я не пам'ятаю, щоб у шкільні роки в мене були уроки фінансової грамотності, і сьогодні можу тільки стверджувати, що такі уроки були б корисними. Я глибоко переконаний, що кожна дитина повинна формувати базові навички фінансової грамотності, і що раніше це відбудеться, то краще. Уважно подивіться навколо й запитайте себе: скільки з ваших знайомих розбираються у фінансах? А скільки з них потрапили в пастку боргів? Потім подумайте про недалеке майбутнє й запитайте: «Як моя дитина розбиратиметься у фінансах, коли стане дорослою?»

Фінансове виховання дітей не може обмежуватися тільки прислів'ями: «Грошей наживеш – без нужди проживеш», «Копійка гривню береже, а гривня голову стереже», «Гроші не приносять щастя» або «Гроші не ростуть на дереві». Дітей необхідно навчити, що таке гроші та як ними користуватися, як можна заробити, заощадити й витратити, навіщо їх віддавати і як цінувати. Звички, пов'язані з грошима, які формуються з дитинства, супроводжуватимуть, можливо, усе життя. Я переконаний, що ви від щирого серця бажаєте, щоб це були здорові звички.

Хтось може сказати: «Добре, але моя дитина ще мала...». Фахівці пропонують викладати дітям перші уроки фінансової грамотності ще в дошкільному віці, звичайно, беручи до уваги їхнє розуміння. Уже з раннього віку діти повинні вчитися на практи-

ці. Звісно, існує ризик помилитися. Проте й дорослі помиляються, чи не так? Якщо поруч будуть дбайливі й відповідальні дорослі, щоб допомогти виправити помилки, то ці помилки стануть найважливішими уроками, які діти засвоять у житті.

Я написав цю книгу не як фахівець з економіки, можливо, це навіть і краще. Я вчився, як дитина, перш ніж написати для дітей. Я досліджував, читав, розмовляв з досвідченими людьми й вирішив викласти на папері кілька ідей, правила та прості принципи, які легко засвоїти. Пропоную вам вивчати цей матеріал разом з дітьми й обговорювати з ними кожну тему, використовуючи ці уроки та застосовуючи на практиці відповідні їхньому розвитку й віку поради. Ця книга є тільки першим кроком. Далі все у ваших руках.

Флорін Біке

ЗМІСТ

Лист до батьків • 3 •

Розділ 1.

Що таке гроші та яку роль вони відіграють у нашому житті • 7 •

Коротка історія про гроші. Яку роль відіграють гроші? Монети та банкноти, які використовують в Україні. Обмін валют. Гроші на мапі світу.

Розділ 2.

Праця + гроші = дружба • 19 •

Як діти можуть заробляти кишенькові гроші? Перші кроки в підприємстві. Правила для охочих заробляти гроші. Що означає інвестувати?

Розділ 3.

Вчися витратити розумно! • 27 •

Що таке бюджет і навіщо він потрібен? Як купувати й водночас не втратити? 10 правил сміливого покупця. Чому поспіх псує справу, коли йдеться про гроші та витрати?

Розділ 4.

Чому важливо відкладати гроші • 36 •

Чи може дитина економити? Як заощадити гроші? Як ставити цілі та як їх досягати? План економії.

Розділ 5.

Що таке борг? • 43 •

Кредити і відсотки. Що краще: позичати гроші або збирати на те, що ти хочеш купити? Як реагувати і що робити, якщо хтось просить позичити гроші?

Розділ 6.

Збагачуйся добрими справами • 49 •

Скупий або щедрий? Що робити, якщо в тебе немає грошей, але ти хочеш допомогти? Чому пожертви не завжди пов'язані з грошима? Кому пропонувати гроші й допомогу?

Розділ 7.

Гроші та чесність • 56 •

З якими спокусами ми стикаємося, коли йдеться про гроші? Чому чесність – найкращий варіант з усіх можливих? 10 заповідей про гроші. Уроки з прислів'їв.

Бібліографія • 62 •

ЩО ТАКЕ ГРОШІ ТА ЯКУ РОЛЬ ВОНИ ВІДІГРАЮТЬ У НАШОМУ ЖИТТІ

7

Будь-яка дитина, що бажає мати іграшки, книги, телефон, планшет, одяг, знає, що всі ці речі потрібно купити, тобто віддати за них гроші.

Гроші оточують нас усюди. Без них ми не можемо подорожувати поїздом, автобусом або їхати в метро. Без грошей не можемо купити їжу, користуватися електрикою, придбати одяг і взуття, поїхати на екскурсію або в табір. Без грошей ми не маємо шкільного приладдя й інших потрібних речей.

Гроші використовують щодня.

Батьки проводять більшу частину дня на роботі, заробляючи гроші.

Та що таке гроші?

Щоб відповісти на це запитання, потрібно навести приклад з історії.

Коротка історія про гроші

Грошима користувалися не завжди. У давні часи, коли не було супермаркетів,

8

онлайн-магазинів і навіть велосипедів, люди виготовляли різні речі й обмінювали їх на інші, яких потребували.

Фермери, наприклад, обмінювали пшеницю на ковальські інструменти. Пастухи обмінювали шерсть і молоко на фрукти, запропоновані тими, хто мав сади. Люди вирощували курей, обмінювали яйця на горщики, виготовлені гончарем. Сільськогосподарські продукти й домашні тварини були найбільш обмінюваними товарами.

Скільки яєць треба було віддати за глиняний горщик? Або скільки верблюдів – за тканину, виткану золотою ниткою? Цього ми не знаємо. Нам відомо тільки те, що люди домовлялися. Були випадки, коли люди працювали й отримували як оплату речі та продукти. Наприклад, хтось збирав урожай на полі й отримував натомість одяг, їжу або інші необхідні речі.

Такий обмін називався бартером. Якщо в тебе є бабуся і дідусь у селі, можливо, ти коли-небудь помічав, як вони обмінюють одні продукти на інші. Це означає, що вони здійснили бартер. У деяких регіонах світу такі обміни відбуваються навіть сьогодні.

Згодом замість продуктів і речей люди почали використовувати цінні метали – золото і срібло. Чому? Тому що необхідні метали отримати було значно простіше.

Стародавні єгиптяни й месопотамці здійснювали обмін у торгівлі, використовуючи шматки цінного металу. Звичайно, вони не мали певної форми, ще не було монет. Люди добували в копальнях цінні метали, зважували й віддавали їх, щоб отримати потрібний товар.

У Біблії йдеться про десятиох братів, які подорожували з Ханаану до Єгипту, щоб купити зерно, оскільки в їхній країні був великий голод. І ці брати купували зерно за срібло.

Близько 1100 р. до Р. Х. китайці, винахідливий народ, почали виготовляти із цінного металу фігурки. Ми можемо сказати, що ці фігурки були «предками» сучасних монет. Китайські фігурки мали форму тварин, предметів, зброї тощо.

Перші монети з'явилися в XVI столітті до Р. Х. в Лідії (територія сучасної Туреччини). Це допомогло людям краще вести торгівлю. Уявіть, що ви хочете отримати деякі інструменти, і все, що вам потрібно було запропонувати, – це кілька овець. Шлях до того, у кого були інструменти для обміну, міг бути досить довгим, і вести овець за собою було нелегким заняттям. А монети зберігали в маленьких мішечках, їх було легко носити із собою, до того ж вони не мекали.

Китайці були серед перших народів, які винайшли монети. І вони ж винайшли банкноти. Звичайно, банкноти, які використовували китайці 1200 р. після Р. Х., не були схожі на наші банкноти. На відміну від сучасних, їх виготовляли з паперу великого розміру.

Монети різних народів випускалися з дорогоцінних металів: золота, срібла та інших. Зазвичай на монетах були зображені емблеми й різні символи.

Банкнота допитливих

Незважаючи на те, що гроші використовували з давніх часів, були племена і народи, які жили без грошей. Один з найцікавіших випадків – це інки, корінні жителі Південної Америки. Їхнє суспільство було засноване на використанні праці. Бажаючи щось отримати, вони за це працювали. Коли іспанські конкістадори напали на них у пошуках золота і срібла, інки були дуже здивовані. Для них ці метали виконували тільки декоративну функцію. Вони робили з них різні предмети і статуї. Інки не знали, що золото і срібло високо цінують у Європі та що з них роблять монети.

Європейці запозичили в китайців паперові банкноти через кілька століть. Швейцарці були першими, хто почав використовувати банкноти. Вони легко розповсюджувалися, бо не були з дорогого металу і їх можна було виготовляти швидше.

Гроші поступово вдосконалювали, а в XX столітті з'явилися кредитні картки, які винайшов банкір Джон С. Біггінс. Сьогодні в нашому світі, де комп'ютери та Інтернет відіграють таку важливу роль, з'явилися навіть електронні гроші – біткоіни, винайдені 2009 року.

Гроші завжди були корисні людям. За їхньою допомогою проводили комерційні обміни, будували міста й кораблі, робітники отримували оплату за виконану роботу.

Отже, гроші – це інструмент, який люди використовують для різних обмінів. Вони є одиницею вимірювання для визначення якості й цінності речей.

«Уроки фінансової грамотності» – необхідна книга для дітей. Сучасні діти живуть у світі, де знання деяких принципів і практичні фінансові уроки можуть дати їм хороший старт у житті. Якщо дізнаєшся багато про гроші ще в дитинстві, то будеш мудро їх використовувати.

Я з дитинства економив. Мені подобаються цифри, можливо, тому вибрав роботу у фінансовій сфері. У житті, подобається тобі чи ні, ти маєш справу з грошима. Ти ніколи не зрозумієш, як багато грошей витрачаєш на дрібниці, доки не спробуєш заощаджувати. Що раніше ти засвоїш ці уроки, то краще.

Ця книга робить уроки фінансової грамотності більш привабливими, і їх буде легше застосовувати на практиці. Діти вивчать нові слова, викладені доступною мовою. А також їм будуть цікаві приклади, як застосувати на практиці те, що вивчаєш.

Флорін знає дітей і вміє заволодіти їхньою увагою. Я вважаю, що ця книга їм сподобається.

Флорін Біке – редактор та автор дитячих книг. Він працював секретарем редакції, а також був редактором дитячого журналу.

